

„מי מנחה את מדיניות החוץ האמריקאית — אתה או אני?“
אזהרה ברורה

● האם אין שפ"א מגביל בהכרח את חופש הפעולה הצבאי מדיני של ישראל?

אם תהיה ישראל בעלת ברית צבאית רשמית של ארצות הברית, ואם יהיו מצויים בישראל כלי-מלחמה (ואולי גם צוותי תחזוקה ויסודות-פיקוד) של ארצות הברית, הרי כל פעולה ישראלית (כגון: פיצוץ הכור ליד בגדאד) תיוקף אוטומטית על חשבון ארצות הברית. הדבר יחייב את האמריקאים להדק את הברגים ולהטיל על ישראל ביקורת קפדנית הרבה יותר.

● האם שפ"א ירחיק עוד יותר את סיכוני השלום הישראלי-ערבי?

כינון שפ"א יאשר את דיבריהם של אויבי ישראל, הטוענים כי היא נטע זר במרחב וסוכנת של אינטרסים זרים (ראה עמוד 3). סוריה כבר רוכבת על סוס זה. לשאלות אלה ואחרות לא ניתנה שום תשובה — מפני שהוויכוח כולו לא התנהה. אריק שרון פועל בחלז ריק — חלז שהוא עצמו ממלא אותו כור.

מכשיר לקידום

תרשת אייוואקס הטילה השבוע את צילה על שפ"א, הנמצא עדיין בשלב ראשוני של מחשבה בצד האמריקאי (ו-הוסרי-מחשבה בצד הישראלי). יתכן שהיא תעכב את גיבוש הרעיון.

אולם בעיות זמניות כאלה אין בכוחן להסיט את שרון מהדרך שקבע לעצמו.

כמו בהרבה דברים אחרים, גדולים וקטנים, ינסה אריק גם בשטח זה לפעול בסבלנות, בעקשנות ובדבקות-במשימה. הוא ישתדל לקדם את שפ"א בשיחות אינסופיות עם האמריקאים, להשיג הישגים קטנים וחלקיים, לעקוף מחסומים, לחזור לעניין גם אחרי כישלונות. הוא מקווה להצלחה באמריקה, כפי שהצליח בישראל.

אם אכן יפרוץ משבר בין ממשלת ישראל ובין ממשלת-רגן, ביגלל עניין אייוואקס, יכול הדבר לעכב את הגשמת התפיסה הזאת. אך שרון יחזור אליה, שוב ושוב. כל עוד יהיה לו הכוח הפוליטי הדרוש לכך.

מכיוון שיש לאמריקאים השפעה לא-מעטה על קידום של פוליטיקאים ישראלים, וגם על התחזקת שבו נכחד ראש ממשלת-ישראל, עשוי שפ"א לשמש גם כמכשיר כירי אריאק שרון להגיע אל הי-מישרה הרמה ביותר בישראל.

* קאריקטורה של ביל מולדין ב-סיקאגו סאן-טיימס.

לפי שעה. הסתירה היא מהותית, ואינה רק טאקטי. אם אכן צריכה ישראל להיות-מעוניינת בביצוע השילטון האמריקאי במרחב, כדי למנוע חדירה סובייטית — לפי תפיסת שרון — הרי שהיתה, בעצם, צריכה לחייב את עיסקת-אייוואקס. זו באה לחזק את כוחה של סעודיה, שהיא בעלת-ברית נאמנה ביותר של ארצות-הברית.

אם ישראל מתנגדת בכך זאת לעיסקה, הרי זו הודאה בכך שיש לישראל אינטרסים ביזכריים, הי-עשויים לנגד אינטרסים אמריקאי-איים כסיפיים.

בצורה עדינה אך ברורה עמד על-כך השבוע הנשיא רגן עצמו, במסיבת-העיתונאים שלו, כאשר קבע חדי-משמעות, בצורה הנחרצת ביותר, כי העיסקה באה לשרת אינטרסים סודיים ביותר של הביטחון הלאומי האמריקאי. הוא הוסיף על כך אזהרה בוטה, באומרו כי שום מדינה זרה (קרי: ישראל) לא תורשה לנהל את מדי-ניות-החוץ האמריקאית.

יתכן שאילו היה הדבר תלוי באריק שרון, הוא היה מתפשר עם האמריקאים, ומשלים עם העיסקה הסעודית תמורת ויתור אמריקאי כלשהו. בגין, שהוא פחות גמיש בתפיסתו, לא היה מוכן לכך.

אך אם עניין מישני כמו עיפי-קת-הנשק הסעודית יכול להשי-מיט את הקרקע מתחת לשיותף הפעולה האיספראמני — האם אין זה סימן לכך שהתיאוריה כור-זה עומדת על כרעי תרנגולת?

אחת התופעות החמורות ביותר בפרשה היא שאין בישראל שום ויכוח רציני עליה.

הכנסת העשירית אינה מתפקדת כפורום לדיון רציני. ועדת-החוץ-הביטחון מורכבת ממכובדים רודפי-פופולריות-ויפירסומת, שי-

האמריקאי-סובייטי, בניגוד לממשלת גימי קארטר, שראתה גם את העימות בין הי-מערב ובין העולם השלישי. היא לוחמנית, תוקפנית, חימושנית.

תפיסה פשוטה, המעמידה את ישראל באופן חד-משמעי לרשות המאמץ הצבאי האמריקאי, יכולה לקסום לאנשים הפשי-טניים, השולטים עתה בווינגטון.

אך יש בווינגטון הרבה אנשים מתוחכמים מאוד, שאינם מוכנים לקבל תפיסות כה פשוטות.

אלה מצביעים קודם כל החיסרון הגדול בתפיסתו של אריק: הוא נוטה לראות את כל הדברים במושגים צבאיים בלבד. כל עוד אין שלום בין ישראל והעולם הערבי, יהיה קשה לאמריקאים להשתמש בקריותה של ישראל במרחב, אלא במצב קיצוני, אחרי כולו כל הקצין, כאשר כבר לא יהיה מה להפסיד. אם כל העולם הערבי יפול בידי הסובייטים, יוכלו האמריקאים להעזר במטוסים ובטנקים של ישראל. כל עוד אין מצב כזה קיים או צפוי, תהסס אמריקה מאוד להשתמש בישראל.

כי משבר בעולם הערבי ילכש בהכרח, צורה של מהפכה פני-מית, שבה ישתלבו גורמים פוליטיים, צבאיים, פסיכולוגיים ואידיו-אולגויים. אם תופיע ארצות-הברית כבעלת-בריתו של "האויב הציוני", היא עלולה לשפוך שמן על המדורה הערבית האנטי-אמריקאית, ולעזור למהפכנים הפרוי-סובייטיים.

מכאן התפיסה השוררת בחלק מן הי-צמרת האמריקאית, ושמצאה את ביטויה הבוטה במאמר של השבועון טיים, ערב בואו של בגין לבירה האמריקאית: שי-ישראל חדלה להיות „נכס אסטרטגי" של ארצות-הברית, ושהפכה למעשה מע-

ראשי-הממשלה בגין והנשיא רגן

— בפיו של בגין

בישראל, העידו כי במחנות-אימונים סובייטיים הטיפו להם המדריכים לפיתרון של דוקימים ישראלים-פלסטיניים. ליאוניד ברז'נייב עצמו הציע בזמן האחרון כמה פעמים ערובות לקיום ישראל, במיסגרת שלום ישראלית-פלסטינית.

● האם שפ"א אינו הופך את ישראל אוטומטית מטרה להפצצה גרעינית סובייטית, בהיפתח מילי-המה גרעינית בין שתי המעצמות, ואף לפני כן?

אם ישראל התפוך את עצמה מחסן לציוד צבאי אמריקאי, המיועד למלחמה בברית-המועצות, ברור שהאינטרס הצבאי הסובייטי ייטי יחייב את השמדת הציוד הזה בהליפת עימות של ממש, או גם במקומו. במיקרה כזה עלולים הסובייטים להושיב דווקא את האמריקאים, על קרני דילמה — לחוש לעזרת ישראל ולהסתכן במלחמה עולמית, או להשלים עם מעשה-ההשמדה.

רמתם האינטלקטואלית היא אפסית. בממ-שלה אין איש המסוגל להתמודד עם שרון. בעיתונות יש כתבים צבאיים רבים, הי-ניזונים מהדלפות מכוונות של בעלי-השררה בצה"ל ובמיסדר-הביטחון, ושיינם מסוגלים לערוך ניתוח צבאי עצמאי.

● האם נכון הוא שברית-המוע-צות היא האויב מס' 1 של ישראל — או שהיא רק ריב זמני, אשר יחסה לישראל יכוד להשתנות?

אנדריי גרומיקו טרח להזכיר ליצחק שמיר, בפגישת השניים בשבוע שעבר, כי הוא הצביע באו"ם ב-1947 בעד הקמתה של מדינת-ישראל. בכל הצהרותיה הי-רשמיות לא סטתה ברית-המועצות מאז מהכרתה במדינת-ישראל, בגבולות ה-4 ביוני 1967, פידאיון פלסטיניים, שנלכדו

מסה אסטרטגית, או לפחות מיטרד. הפרשה בכושר-הפעולה של מכירת האייוואקס היא תוצאה אופיינית לסתירה זו.

למעשה התגשמה כאן התיאוריה שרמן שרון ככיוון ההפוך דווקא: ישראל היא שהושבה על קרני הדיקמה.

היה עליה לבחור בין שתי אפשרויות רעות מאוד: ההשלמה עם העיסקה, שתפגע קשה בכושר-הפעולה של צה"ל בעתיד, וההתנגדות לה, בצורה שתקומם נגדה את הנשיא רגן וממשלתו.

בגין התנדנד, ולבסוף החליט (אולי מתוך פחד מפני ביקורת מצד שימעון פרס וצידדי-הזדמנויות אחרים) להתנגד לעיסקה, אך אם ינחלו יומי-העיסקה מפלה במאבק זה, תהיה זאת מכה פוליטית חמורה ביותר ליוקרתו ולמעמדו של הנשיא רגן, ואין ספק שיתגסק על כך בבגין. יהיה זה סופו של שפ"א, לפחות